

Сизко Ганна Іванівна
кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри прикладної психології та логопедії, БДПУ
(м. Бердянськ)
sizko71108@gmail.com

АНІМА І АНІМУС В СТРУКТУРІ ПСИХІКИ ЗА ЮНГОМ

Анотація. В статті розглядається питання організації психіки людини, яку описував К.Г.Юнг, становлення в структурі психіки чоловіка фемінінних характеристик, а у жінки – маскулінних, а також вибір у відповідності з цим партнера.

Ключові слова. Аніма, Анімус, маскулінність, фемінінність, архетип, психіка.

"У кожному чоловікові одвічно закладено відображення жінки, це не той або інший конкретний жіночий образ, а певне відображення жіночої статі... Те ж саме вірне і для жінки: вона також народжується з відображенням чоловіка".

Карл Густав Юнг

У своїх роботах Юнг писав, що усі ми маємо в собі «автономну особу», яка складає наше внутрішнє життя і проектується на зовнішній світ. Розглядаючи Аніму та Анімус як архетипічне втілення взаємовідносин, він описував його як функцію, що зв'язує нас з колективним несвідомим, подібно до того, як Персона зв'язує нас із зовнішнім світом [2].

Саме через те, що перший виражає фемінінне, а другий – маскулінне, К.Г. Юнг і назвав їх *Аніма* та *Анімус* відповідно. Він розглядав їх як «функціональні комплекси, що діють компенсаторно до зовнішньої особи, тобто поводять себе так, ніби вони є внутрішніми особами і виражають ті характеристики, яких не вистачає у зовнішньої свідомої особистості. У чоловіка це фемінінні характеристики, а у жінки – маскулінні. У нормі обидві частини є присутніми в деякій мірі, але їм немає місця в спрямованому зовні функціонуванні особи, тому що вони порушують її адаптацію і образ себе, що встановився» [3].

Проте риси цих фігур визначаються не лише латентними сексуальними характеристиками, які вони представляють; вони обумовлені життєвим досвідом особи з представниками протилежної статі, а також колективним образом жінки в психіці окремого чоловіка і колективним образом чоловіка у жінки. Ці три чинники в сукупності формують якість, яка не є тільки образом або тільки досвідом. Вони дають цілісність, яка не управляється у своїй активності іншими психічними чинниками.

Аніма і Анімус поводяться так, як якби вони були самостійним законом, втручаючись в життя людини подібно до сторонньої сили; іноді це втручання благотворне, іноді заважає, а іноді – по-справжньому є руйнівним.

Формування Аніми у чоловіків Юнг пов'язував із певними джерелами. Першим таким джерелом є жінка, що «виконує роль оточуючого середовища, що здійснює на нього безпосередній вплив. Вона стає його супутником, вона належить йому в тій мірі, в якій розділяє з ним його життя і більш менш схожа з ним за віком. Вона не перевершує його ні життєвим досвідом, ні авторитетом, ні фізичною силою. Маючи вплив, як і батьки, вона являє собою імаго відносно автономної природи, але не те неусвідомлюване батьківське імаго, а імаго, асоційоване зі свідомістю. Жінка зі своєю абсолютно особливою психологією являється і завжди була джерелом інформації про речі, недоступні чоловічому знанню. Вона може слугувати для нього надихаючою силою; її інтуїтивна здатність, часто перевершує чоловічу, може застерегти його в потрібний момент, а її почуття, орієнтоване на особисте, здатне спрямувати його на ті шляхи, які його власні почуття могли б ніколи не виявити» [2, с.215].

Юнг називав такий вибір одним з головних джерел фемінінності. Але це, на його думку, не єдине його джерело. «Немає чоловіка, який був би настільки мужнім, щоб не нести в собі нічого жіночого. На ділі якраз виходить так, що дуже мужнім чоловікам, хоча це ретельно ховається і маскується, властиве дуже тонке емоційне життя, що часто невірно описується як «жіночне».

«Витіснення жіночних рис і схильностей, природно, веде до накопичення цих якостей у вигляді домагань в несвідомому. Так же природно імаго жінки (душевний образ) стає вмістищем цих домагань, через це чоловік у виборі коханої часто піддається спокусі бажати ту жінку, яка понад усе відповідала б особливому типу його власної несвідомої жіночності, тобто жінку, яка могла б за можливістю без коливань сприйняти проекцію його душі».

Саме тому, на думку Юнга, окрім впливу жінки, існує і «власна жіночність чоловіка, що дозволяє пояснити жіночну природу душевного комплексу». Що і є наступним джерелом Аніми.

«Як відомо, немає ніякого людського переживання, так само як і можливості переживання взагалі, без присутності відповідної суб'єктивної схильності. Але в чому полягає ця суб'єктивна схильність? У своєму крайньому вираженні вона полягає у вродженій психічній структурі, що дозволяє чоловікові відчувати переживання подібного роду. Таким чином, уся сутність чоловіка припускає жінку – як тілесно, так і духовно. Його система із самого початку налаштована на жінку, так само як підготовлена до існування у абсолютно певному світі, де є вода, світло, повітря, сіль, вуглеводи тощо. Ця форма світу, в який він народжений, вже успадкована ним в якості віртуального образу. І таким чином батьки, дружина, діти, народження та смерть вроджені як віртуальні образи, як психічні схильності.

Ці *апріорні* категорії за своєю природою носять колективний характер; сюди відносяться образи батьків, дружини і дітей взагалі, а зовсім не індивідуальні визначення долі. Тому про такі образи слід думати як про позбавлених конкретного змісту, а отже, несвідомих... Вони в якомусь сенсі є сховищами досвіду усіх поколінь предків, але не самим цим досвідом».[2, с.217]. Тобто, в несвідомому чоловіка існує деякий успадкований колективний образ жінки, за допомогою якого він осягає жіночу природу. Цей успадкований образ є третє важливе джерело фемінінності душі.

Юнг підкреслював, що, між персоною та Анімою існує компенсаторне відношення.

Враховуючи структуру психіки за Юнгом, важливо відмітити, що, «Персона в динамічному сенсі є складна система взаємовідносин між індивідуальною свідомістю і суспільством, досить зручний вид маски, розрахованої на те, щоб, з одного боку, справляти на інших певне враження, а з іншої – приховувати істинну природу індивіда. Те, що останнє надмірно, може стверджувати лише той, хто до такої міри з'єднався зі своєю персоною, що перестав упізнавати самого себе, а те, що не потрібне перше, може уявити лише той, хто і поняття не має про істинну природу свого оточення» [2, с.220].

Юнг говорив, що «створення колективно прийнятної персони має на увазі сильну поступку зовнішньому світу – часто справжнє самопожертвування, яке спонукає Его до ідентифікації з персоною». Але, на його думку, цей лише зовнішній прояв, оскільки «несвідоме ні за яких обставин не сприймає такого зміщення центру тяжіння».

«Ця ідентифікація з соціальною роллю – дуже поширене джерело неврозів. Людина не може безкарно відбутися від самого себе на користь штучної особи. Одна тільки спроба цього звичайно призводить до несвідомих реакцій у вигляді поганого настрою, до виникнення афектів, фобій, нав'язливих уявлень, слабкості, вад тощо. Соціально «сильний чоловік» у своєму «приватному житті» – найчастіше дитина, коли справа стосується стану його власних почуттів. Його публічна дисциплінованість (якої він так наполегливо вимагає від інших) з'являється дуже жалюгідною у власному житті».

Його «любов до своєї професії» перетворюється удома в меланхолію; «бездоганна» публічна мораль виглядає вражаюче дивною по іншу сторону маски».

«У тій мірі, в який світ закликає індивіда до ідентифікації з маскою, індивід схильний до впливів зсередини. Несвідоме пригнічує Его з тією ж самою силою, з якою Его залучається до персони».

«Зовні розігрується ефектна і сильна роль, тоді як усередині розвивається женоподібна слабкість по відношенню до усіх впливів несвідомого. Настрій, боязливість, навіть сексуальність поступово беруть гору» [2, с.222].

Як і тінь, ці фігури мають тенденцію персоніфікуватися і проектуватися на когось у зовнішньому світі. «Персона, ідеальний образ чоловіка, внутрішньо компенсується фемініною слабкістю, і якщо зовні індивід грає роль сильного чоловіка, то внутрішньо він являється фемініним, тобто Анімою, оскільки це та сама Аніма, яка протистоїть персоні». Тобто, враховуючи, що людина менше всього здатна думати про свої слабкості «коли вона ідентична з персоною», то і протилежність персони, Аніма, цілком залишається в тіні і тому проектується на протилежну стать. Дружина стає неповноцінною і «тим самим наділяє чоловіка бажаним доказом того, що не він, герой, неповноцінний у житті, а його дружина» [2, с.223].

Проекція Аніми та Анімуса складніша. Як і у випадку з проекціями Тіні, коли необхідність в підключенні до подвійно-статевих якостей стає досить сильною, Аніма або Анімус проектується на особу протилежної статі. Іншими словами, ми закохуємося [4].

На думку Юнга Аніма - така ж особа, що і усі автономні комплекси, ось чому вона так легко може бути спроектована на жінку. До того ж, поки Аніма несвідома, вона завжди спроектована, бо усе несвідоме проектується. «Першим носієм цього душевного образу завжди виступає мати, пізніше підключаються ті жінки, які збуджують почуття чоловіка, – неважливо, в позитивному або негативному сенсі.

Тому при посвяченні в чоловіки особа, що проходить ініціацію, отримує настанови відносно «потойбічних» явищ, завдяки чому виявляється здатною «відмовитися від материнського захисту».

Часто чоловік позбавлений «цієї чудової, незважаючи на її первісність, системи виховання». В результаті Аніма у формі материнського образу переноситься на дружину, і чоловік, як тільки він одружується, стає «легковажним, сентиментальним, залежним, слухняним або ще агресивнішим: запальним, деспотичним і образливим, постійно розмірковує про престижність своєї яскраво вираженої мужності». Останнє, природно, є просто зворотна сторона першого. «Захист від несвідомого, який здійснювала мати, у сучасної людини залишилася нічим не заміненою, внаслідок чого він несвідомо так формує свій ідеал браку, що дружині доводиться максимально брати на себе магічну роль матері. Під покривом такого ідеально замкнутого браку він, власне, шукає у матері захист і, таким чином, спокушений, йде назустріч жіночому інстинкту володіння» [2, с.226].

Важливою умовою для серйозного розгляду проблеми Аніми і відвертання її негативного впливу, Юнг бачив в прийнятті і безумовному визнанні цих «внутрішніх реальностей».

Першим кроком до цього Юнг називав «об'єктивуванням Аніми», тобто «категорична відмова від прагнення до відділення як до прояву власної слабкості». Можна в деякому розумінні поставити перед Анімою питання: «Чому ти хочеш цього?» Постановка цього питання в особовому плані дає велику перевагу в розпізнаванні Аніми як особи, що робить, таким чином, можливим ставлення до неї. «Чим більш уособлено до неї підійти, тим краще».

«Отже, розглядати фігуру Аніми як автономну особу і ставити перед нею особисті питання» [2, с.229]. «Усе мистецтво полягає лише в тому, щоб дати невидимому візаві можливість бути почутим, надати на якийсь час в його розпорядження свого роду мовний механізм, не впадаючи при цьому у відразу, що природним чином виникає перед такого роду грою з самим собою, грою, уявною абсурдною. Чи в сумнів стосовно «достовірності» голосу цього невидимого співрозмовника» [2, с.229].

Аніма несе емоції і афекти. Завдяки Анімі чоловік має контакт зі своєю інстинктивною сферою, яка, може бути соціально не оформленою і грубим проявом з Несвідомого, потрапляючи у свідомість, викликає руйнування, у вигляді пристрастей, думок.

Юнг говорив, що в силу витісняючої установки свідомості ця інша сторона була змушена до безпосередніх, симптоматичних проявів здебільшого емоційного характеру, і тільки в моменти некерованого афекту фрагменти понятійного або образного змісту несвідомого виносилися на поверхню.

«Часто в стані афекту право на висловлювання істини мимоволі передається іншій стороні, проте чи не краще цей афект використати якимось інакше, щоб дати цій іншій стороні можливість висловитися?» – говорив Юнг. «Можна тому сказати також, що треба вправлятися в мистецтві говорити самому собі в стані афекту, начебто афект сам був нашим співрозмовником і висловлювався б не оглядаючись на нашу розумну критику». Проте Юнг наполегливо нікому не радив приймати таку техніку як щось необхідне або навіть корисне.

«Усі ці речі зі своїми первинними формами живуть в нас і у будь-який час можуть обрушитися на нас з усією своєю руйнівною силою – під виглядом масових сугестій, проти яких індивід беззахисний. Невміння адаптуватися до цього внутрішнього світу – таке ж тяжке за наслідками упущення, як неуцтво і незграбність у зовнішньому світі».

«Оскільки явища внутрішнього світу суб'єктивно впливають на нас сильніше в силу своєї несвідомості, остільки тому, хто хоче добитися у своїй власній культурі подальшого прогресу (а хіба всяка культура не розпочинається з окремої людини?), необхідно об'єктивувати дії Аніми, а потім спробувати зрозуміти, який зміст складає основу цих дій. Тим самим він отримає можливість адаптації і захист від невидимого. Така адаптація, звичайно, не може бути вдалою без поступок обом світам. З урахування

внутрішніх і зовнішніх вимог, точніше кажучи, з їх конфлікту, виявляється можливе і необхідне»[2, с.231].

Аніма, як категорія жіночого роду, є фігурою, компенсуючою виключно маскуліну свідомість. Якщо чоловік не набуває контакту з Анімою до 35 років, то він втрачає всяку життєвість і у нього настає те, що Юнг називав «втратою душі». При цьому важливо не ідентифікуватися з Анімою, щоб не піти в гомосексуальність. Гомофоб же навпаки, настільки боїться контакту зі своєю Анімою, що разом зі своїм страхом перед гомосексуальною орієнтацією він відсікає і якусь частину своїх емоцій і почуттів.

Якщо возз'єднання з Анімою не відбулося, то у людини виникає втрата життєвості, гнучкості і людяності, стає примхливим і педантичним або стомленим і неохайним, зі схильністю до залежності.

Аніма чоловіків частково пов'язана з матір'ю, але іноді проектується на дружину. Якщо чоловік не цілком усвідомлює свою Аніму і не контактує з нею на рівні свідомості, то він може проектувати на свого партнера свою тіньову Аніму – і тоді партнерка стане «носієм вади». «Ідентифікація з соціальною роллю – щедра джерело неврозів взагалі. Людина не може безкарно відбутися від самого себе на користь штучної особи (Персони)». Вже тільки спроба цього звичайно викликає несвідомі реакції, настрої, фобії, нав'язливі уявлення, слабкості, вади і інше.

Кожен чоловік несе в собі вічний образ жінки – не тієї або іншої визначеної жінки, але образ жінки як такої. Цей образ відбиток або «архетип» усього родового досвіду жіночності, скарбниці усіх вражень, що коли-небудь здійснювались жінками.

Позитивні якості Аніми: заступництво, турбота, краса, чуйність, м'якість, творчість. Негативні: дратівливість, залежність, пригнічений настрій, жадність, невпевненість, поглинання, пожирання, містична відьмацька натура (мати-руйнівниця; Медуза Горгона). Чоловік боїться в собі руйнівної негативної Аніми з рисами підступності і обману.

Коли хлопчик ініційований чоловічим суспільством, визначається в чоловічому середовищі, але він боїться знову бути захопленим матір'ю. Якщо він повернеться до матері, то він буде відторгнутий чоловічим середовищем.

Аніма має чотири рівні розвитку. Перший рівень її розвитку - фізіологічний – образ Єви – природний, стихійний початок, нездатність до рефлексії, моральних роздумів, прагнення тільки до почуттів, переживань. Цей ступінь дає природний, біологічний початок здатність до дітородіння. Чоловік бачить в жінці найчастіше сексуальний об'єкт або домогосподарку. Це може говорити про незрілу сексуальність чоловіка.

Другий рівень – еротичний – це Олена Прекрасна, Олена Троянська, що втілює красу і еротичну привабливість, пристрасну романтичну любов. Така любов сліпа і не думає про наслідки, вона здатна на жертвність і не позбавлена духовності. Але союз з Оленою як ми знаємо, не приніс щастя ні Менелаю, ні Парису. Сюди ж можна віднести образи Ізольди, Джульєтти і так далі. Проектується муза, яка надихає і тілом і розумом, надихає на подвиги.

Третій рівень – дружній, відповідає Діві Марії, любові, що піднімає ерос до висот духовності. Втілена в жінці одночасно Мати і Діва – дбайлива, любляча, прекрасна, духовно багата. Жінка для чоловіка стає другом, соратником, помічником в справах і інше.

Нарешті, четвертий рівень – духовний – це Софія, премудрість Божа. Образ Мудрості, що йде від гностиків, прекрасно описаний в православ'ї. Жінка стає для чоловіка духовним наставником [1].

У жінок «компенсуюча фігура носить чоловічий характер і може тому позначатися як Анімус» [2, с.234].

Для жінки характерне приписування реакції свого Анімуса самій собі, так само як і для чоловіка – Аніми, і навіть в набагато більшій мірі, ніж у чоловіків. Порівнюючи жіночу і чоловічу свідомість, Юнг говорив, що жіноче відрізняється від маскуліної свідомості.

«Подібно до того, як жінка часто легко усвідомлює речі, які чоловік ще довго прагне зрозуміти, блукаючи навпомацки своєї психіки, так само

природним чином і у чоловіка є сфери досвіду, які для жінки ще залишаються в тіні, а отже невиразні, головним чином унаслідок відсутності інтересу до них. Особисті стосунки, як правило, для неї важливіші і цікавіші, ніж об'єктивні факти і їх взаємозв'язки.

Великі області торгівлі, політики, техніки і науки, усе царство, де знаходить собі застосування чоловічий розум, – усе це потрапляє у неї в напівтемряву свідомості, але, зі свого боку, жінка має усвідомленість, розроблену в найдрібніших подробицях у сфері особистих стосунків, незліченні нюанси яких від чоловіків зазвичай вислизають» [2, с.235].

«Якби я спробував одним словом позначити те, в чому полягає відмінність між чоловіком і жінкою в цьому відношенні, тобто те, що характеризує Анімус на відміну від Аніми, то я міг би сказати тільки одне: якщо Аніма створює настрої, то Анімус – думки, і як настрої чоловіка з'являються на світ з темних глибин, так і думки жінок ґрунтуються на таких же несвідомих, апріорних передумовах. Думки Анімуса дуже часто приймають характер твердих переконань, поколивати які нелегко, або принципів, цінність яких представляється неспростованою».

Наступною відмінною характеристикою Анімуса, на думку Юнга, є те, що Анімус з'являється не як одна персона, а швидше як безліч персон. «Анімус – щось на зразок собору батьків і авторитетів різного роду, які проголошують свої безперечні, «розумні» судження... Несвідомо і хаотично почерпнуті з дитинства і такі, що становлять канон загальноприйнятої істини, правильності і розумності; деякий компендіум заздалегідь заготовлених думок або упереджень, які скрізь, де відсутнє свідоме і компетентне рішення (що трапляється поруч), негайно ж поспішають на допомогу» [2, с.236].

Анімус проектується так само часто, як і Аніма. Анімус, так само як і Аніма, – «ревнивий коханець». Він здатний замінити реальну людину думкою про нього, яка украй сумнівна і підстави якої ніколи не піддаються критиці.

Коли відкривається невідповідність чоловіка і фігури Анімуса, жінці не залишається нічого іншого, окрім як вчинити процес розділення між

внутрішнім образом і реальною людиною, а саме до маскулінного інтелектуального компоненту усередині самої жінки.

Анімус не належить до функції свідомого ставлення, в його завдання передусім входить полегшити встановлення стосунків з несвідомим. «Техніка розгляду Анімуса в принципі та ж сама, що і з Анімою, тільки тут це думки, до яких жінка повинна віднестися критично, як би з боку – не для того, щоб їх витіснити, а для того, щоб, дослідивши їх походження, проникнути в їх темну підоснову». «Анімус є сховищем, так би мовити, досвіду, отриманого жінкою від усіх своїх предків жіночого роду з приводу чоловіка, – і не лише це Анімус творче буття, що ще і породжує, правда, не в сенсі маскуліної креативності, а в сенсі породження чогось такого, що можна було б назвати логосом, що породжує, творить словом» [2, с.238].

Одержимій Анімусом жінці завжди загрожує небезпека втратити свою жіночність, свою адаптовану жіночу персону, так само як чоловік в подібних обставинах ризикує фемінізуватися («обабитися»). «Такі психічні зміни статі цілком обумовлені тим, що функція, що належить внутрішньому світу, вивертається назовні».

Причину подібної перверсії (перевернутості) Юнг бачив в недостатньому рівні адекватного визнання внутрішнього світу, «автономно супротивного зовнішньому і що пред'являє такі ж серйозні вимоги відносно адаптації, як і зовнішній світ... Автономний комплекс Аніми, як і Анімуса, за своєю суттю, є психологічною функцією, яка лише завдяки своїй автономності і нерозвиненості узурпувала або, вірніше, зберігала «особу». Але вже видно можливість зруйнувати ці персоніфікації, оскільки, роблячи їх усвідомленими, ми перетворюємо їх на мости до несвідомого... І до тих пір, поки вони перебувають в цьому стані, їх слід також визнати відносно самостійними особами. Вони не можуть бути інтегровані у свідомість, доки їх зміст невідомий» [2, с.238].

Отже, Анімус у жінок тяжіє до сфери розуму і переконань, формує думки, бере участь в ухваленні важливих рішень і, певною мірою, структурує

увесь її життєвий шлях. Вплив Анімуса позначається у сфері цінностей і ідеалів, в установках, пов'язаних з вихованням дітей. Типова сфера його влади – професійна кар'єра жінки.

Подібно до Аніми, Анімус також характеризується чотирма рівнями розвитку. На першому рівні – фізичному, він утілює красу, фізичну потужність чоловіка, значущість тіла і сили (супермени). Жінка, як правило, шукає в чоловікові тепло і захист (тата) або сексуальний контакт.

На другому рівні – героїчному, до зовнішньої сторони додається духовний зміст і перед нами романтичний герой, подібний до Байрона, благородний розбійник, сищик, відважний мандрівник, крутий бос. Чоловік зачаровує жінку своїми вчинками.

Третій рівень – дружній, відповідає соціально успішному, часто багатому і удачливому в справах чоловікові, такий Анімус проектується на видатних громадських діячів, бізнесменів, письменників і проповідників. Цінність чоловіка слова, чоловік як друг. Поряд з чоловіком жінка відчуває себе самодостатньою, для неї важлива його думка, приймає його критику.

Останній, четвертий рівень – духовний, представлений фігурою мудрого учителя, порадника, духовного керівника. Жінка зацікавлена в чоловікові як в партнері, їй хочеться за ним йти [1].

Аніма і Анімус в сновидіннях представлені фігурами протилежної статі сновидінню. Оскільки генетично ці архетипи тісно пов'язані з батьком і матір'ю дитини, то в сновидіннях можуть приймати батьківські образи.

Духовно зрілий чоловік має розвинену Аніму і має тонкість, чуйність, нюх, творчість і створення. Нерозвинена Аніма у незрілої особи – вередлива, недовірлива, грубо еротизирована і деструктивна. Психологічно зріла жінка має розвинений Анімус, який грає роль мудрого порадника і помічника, що дарує упевненість у власних силах. Нерозвинений Анімус у жінки виражається в злomu, руйнівному впливі, безрозсудності, жорстокості і мстивості.

У поступовому розвитку свідомості, яка з'являється в процесі психоаналізу, ці фігури стають навіть помітніші і людина вчиться розрізняти їх від справжнього «Я». Це розуміння веде до найбільш важливого зростання у свідомості: зростання свободи у зовнішньому світі, і зростання всередину і глибину розуміння важливіших аспектів життя внутрішньої або суб'єктивної сфери. Юнг говорив: «Так само як для досягнення індивідуації, самореалізації, людині необхідно уміти розрізняти, ким він здається собі і іншим, так само для тієї ж самої мети людина повинна усвідомлювати те, що вона знаходиться в невидимій системі ставлень до несвідомого, зокрема до Аніми, щоб вміти відрізняти себе від неї» [2, с.223].

Як тільки процеси що розігруються в Анімі та в Анімусі стають усвідомленими, то вони переживатимуться просто як функція, що дозволяє краще зрозуміти себе і людей протилежної статі.

Метою нашого подальшого дослідження було виявити рівні Анімуса і їх вплив на взаємовідношення з протилежною статтю. Для цього усім учасникам було запропоновано виконати вправу «Виступ на врученні премії». Алгоритм такий (для жіночої статі) :

1. Уявіть собі свого брата-близнюка у своєму віці, який досяг висот і сьогодні йому вручають премію за заслуги, він отримує нагороду.

2. Ваше завдання виступити на церемонії вручення, тобто, підготувати текст виступу, який повинен містити :

- спогад про народження, хто народився першим. Про дитинство, як розвивався Ваш брат-близнюк, якою був дитиною. Взаємовідносини в дитинстві з Вами, батьками, соціумом. Чим він захоплювався;

- що ж таке він вчинив, що привело його до успіху;

- на що Ви сподіваєтеся надалі, що бажаєте своєму братові.

3. Прочитайте і дайте відповідь собі на такі питання: Що міг дозволити собі Ваш брат близнюк, чого не можете дозволити собі Ви?

4. Дайте собі послання від брата близнюка. Що б він Вам побажав?

В процесі роботи взяло участь 15 чоловік з них всі жіночої статі, вік від 17 до 32 років. Згідно з отриманими результатами щодо рівня розвитку Анімуса можуть впливати такі чинники, як вік, досвід спілкування з протилежною статтю. Також Анімус може залежати від взаємостосунків які є з протилежною статтю. Ті учасниці, які не мали стосунків з протилежною статтю мали найнижчий, – фізичний рівень Анімуса.

Наявність стосунків з протилежною статтю утворюють внутрішню призму, закоханість, через яку розглядаються усі взаємовідносини. При цьому головне місце починає займати кохана людина. Життя набуває сенсу тільки у присутності коханої людини, усі думки лише про неї. Ця людина – ідеальна, не помічаються недоліки, її немає в чому докорити. Робін Робертсон говорив, що закохуючись, ми проектуємо наші внутрішні подвійні статеві якості на людину, яка є для цього відповідною приманкою, свого роду «гачком» [4].

Тобто людина бачить не реальні якості людини а свою проекцію. Але іноді саме це і може призводити до розриву стосунків, коли жінка усвідомлює, що це лише проекція.

Такий чинник як вік і тривалість стосунків може також грати важливу роль. Так, в нашому дослідженні більш високий рівень розвитку Анімуса спостерігався в парах, які мали тривалі стосунки і учасницям, що мають дружній рівень, на момент дослідження виповнилося 32 роки, 27 років і 18 років. І, відповідно, тривалість стосунків складала 10 років, 7 років і 5 років. Героїчний рівень спостерігався у учасниці у віці 33 року (12 років браку) і у учасниць у віці 18 і 17 років.

Тривалість стосунків у останніх від 5 років до 1 року 7 місяців. Можливо, саме розвиток стосунків і пошук компенсаторних проявів в партнерові і сприяли розвитку певного рівня Анімуса жінки. Можливо з часом помічатимуться істинні якості партнера, які необхідно або прийняти, усвідомивши власні проекції. Або стосунки припиняються. Неусвідомлений Анімус може проектуватися в кожних подальших стосунках.

Надалі хотілося б досліджувати Аніму і Анімус в парі і особливість їх впливу на взаємовідносини партнерів. Дослідження Аніми, а також різний віковий діапазон, глибоке дослідження архетипів і їх вплив на взаємовідносини – буде наступним етапом нашої роботи.

Література:

1. Безруких А.В., Пилявина О.М. Архетипы в психотерапии / А.В. Безруких, О.М.Пилявина. – <https://www.psyoffice.ru/2-0-1115.htm>.
2. Юнг К. Г. Психология бессознательного / К.Г. Юнг; Пер. с англ. – Издание 2-е., М.: «Когито-Центр», 2010. – 352 с.
3. E. Jung, Animus and Anima, 1957, N-Y: Analyt. Psychol. Club of N-Y. О природе Анімуса. <http://maap.ru/library/book/201>.
4. Робертсон Р. Введение в психологию Юнга / Робертсон Робин. – Ростов-на-Дону Феникс 1999. – 320с.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы организации психики человека, которую описывал К. Г. Юнг, становление в структуре психики мужчины фемининных характеристик, а у женщины – маскулинных, а также выбор в соответствии с этим партнера.

Ключевые слова. Анима, Анимус, маскулинность, фемининность, архетип, психика.

Summary. The article deals with the organization of the human psyche, which was described by CG Jung, the formation of feminine characteristics in the structure of the psyche of a man, and masculine characteristics of a woman, as well as the choice in accordance with this partner.

Keywords. Anima, Animus, masculinity, femininity, archetype, psyche.

Скоростецька Наталя Володимирівна
аспірантка лабораторії методології і теорії психології Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України, (м. Київ).
nataliny@i.ua

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК КОГНІТИВНА СКЛАДОВА КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ «Б'ЮТІ ІНДУСТРІЇ».

Анотація. Статтю присвячено теоретичному аналізу місця і ролі соціального інтелекту як когнітивної складової комунікативних здібностей майбутніх фахівців б'юті індустрії. Узагальнено напрямки розробки проблематики впливу соціального інтелекту на професійні комунікативні здібності майбутніх фахівців у працях сучасних українських та зарубіжних